Nr 2. PAŹDZIERNIK 1937 Rok I.

Grunt i Działka

illustrowany miesięcznik
Okręgowego Związku Towarzystw Ogrodów Działkowych, Przydomowych i Osiedli woj. Krakowskiego

Redaktor: inż. HELENA PERECKA

Wydawca: Okręgowy Związek Towarzystw Ogrodów Działkowych, Przydomowych i Osiedli woj. Krakowskiego w Krakowie, Ratusz.

Treść:

Adres Redakcji i Administracji: **Grunt i Działka, Kraków, Ratusz.**
Nr telefonu 153-20/132.

Z V. Wszechpolskiego Kongresu Delegatów T. O. D. w Warszawie

W dniach 25—27 września odbył się w Warszawie V z rzędu Kongres Delegatów T. O. D. Zjazd ten — po poprzednim, 2 lata temu odbytym w Poznaniu — miał na celu obok propagandy ściślejsze zespolenie rzeszy działkowców, liczącej obecnie 52.000 członków, grupujących się w 450 Towarzystwach, które obejmują już swoją siecią całą Polskę; stąd zaszła konieczność ustalenia nowych form i zasad organizacyjnych.

W dniu 25 września dokonano otwarcia wystawy w Resursie Obywatelskiej przy Krak. Przedmieściu L. 64. Zgromadzone eksponaty stwierdziły, że ogrody działkowe przedstawiają ważny dział produkcji gospodarki polskiej, przyczyniając się do zwiększenia majątku społecznego. Liczne wykresy, mapy, fotografie, świadczyły doraźnie o nadzwyczaj szybkim rozwoju akcji działkowej, szczególnie w ostatnich latach, a to dzięki wydatnej pomocy Funduszu Pracy, jak i niektórych Zarządów miast. Otwierając wystawę, Minister Pracy i Opieki Społ. Kościałkowski, wyraził swoje uznanie, ale zarazem porównując nasz rozwój z innymi państwami, wypowiedział się w słowach: „Wszystko to jeszcze za mało"! Z krakowskich eksponatów zwracał uwagę afisz propagandowy oraz zobrazowanie graficzne statystyki ogrodnictwa działkowego.

Następnego dnia, 26 w niedzielę, po uroczystym nabożeństwie w kościele Zbawiciela, w którym odbył się akt poświęcenia sztandaru Związku, udali się Delegaci na Pole Mokotowskie, gdzie uformował się z blisko 2.000 osób barwny pochód, podzielony według Województw, przeplatany wozami propagandowymi i udekorowany szeregami flag o barwach żółto zielonych. Przy dźwiękach orkiestr wije się żywa wstęga pochodu przez główne ulice Warszawy, witana szczerymi objawami sympatii przez mieszkańców stolicy. Przed Belwederem składa Delegacja wieniec, zaś przy pl. Rozdroże przyjmuje defiladę z udekorowanej trybuny Min. Kościałkowski z Kom. Rządu m. Warszawy p. Starzyńskim.

Bezpośrednio po rozwiązaniu się pochodu na pl. Krasińskich, odbyło się w sali Rady miejskiej uroczyste otwarcie Kongresu przez Prezesa Centr. Związku dyr. Wł. Marcińca z Poznania. Po wyborze Prezydium Kongresu pod przew. p. Lgockiego, dokonano wyboru 4 Komisyj, które miały opracować wnioski na następny dzień obrad. Poczym nastąpiły przemówienia przedstawicieli Władz i Delegatów. Imieniem Rządu Minister Pracy i Opieki Społecz. podniósł, że idea ogródków działkowych coraz bardziej się pogłębia i staje się już sprawą całego Narodu, służąc swemu szczytnemu zadaniu: — podnoszenia Polski wzwyż. Praca na ziemi jest pierwszorzędnym czynnikiem społeczno-państwowym, wychowuje człowieka zdrowego moralnie i fizycznie, wolnego od doktryn wywrotowych, a z bezrobotnego czyni jednostkę użyteczną i wartościową; — wynika stąd zainteresowanie i poparcie Państwa w tym dziale pracy społecznej. Dr. Stawiński, prezes Okręg. Związku w Warszawie, wygłosił obszerny referat: „Ogrody Działkowe jako czynnik społeczny i profilaktyczny", — a delegat Funduszu Pracy Biesiekierski w referacie: „Wytyczne Funduszu Pracy w akcji ogrodów działkowych", przedstawił wysiłek Funduszu Pracy, zmierzający ku współdziałaniu w akcji ogrodów działkowych jako jednej z ważnych form zwalczania bezrobocia. Na dalszą rozbudowę ogrodów, a przedewszystkim osiedli robotniczych, zwiększa Fundusz Pracy sub-

Z V Wszechpolskiego Kongresu Delegatów Okręgów i Towarzystw Ogrodów Działkowych i Osiedli w Warszawie z p. Min. Pracy i Opieki Społecznej Kościałkowskim na czele.

wencję na rok 1937/38 w dwójnasób do 1.800.000 zł. Wytężona praca działkowców stworzy wzorowe ogrody, które wpłyną na podniesienie kultury rolnej w kraju, a społeczeństwo polskie — w coraz pełniejszym rozwoju akcji — winno dążyć do realizacji idei: „Każdy obywatel pracujący ma swą działkę, a na każdej działce własny domek“.

Po wspólnym obiedzie przy ul. Bagateli uczestnicy Kongresu zwiedzali miasto i korzystali z bezpłatnych biletów do teatrów. Wieczorem Prezydent miasta podejmował Delegatów herbatką.

W drugim dniu obrad, w wyniku kilkugodzinej debaty, uchwalono opracowany przez Komitet statut Centr. Związku Tow. Ogrodów Działkowych i Osiedli R. P. z siedzibą w Warszawie. Przyjęto nowe postanowienie statutu o Walnym Zjeździe Delegatów, który stanowią Delegaci, wybrani na Zjeździe Delegatów Okręg. Związków po jednym od każdej pełnej setki członków z prawem kumulacji do 10 głosów — oraz powołano Radę Związku jako organ doradczy i opiniodawczy. Wybrano nowy Zarząd Główny, w skład którego weszli: jako prezes min. Mik. Dolanowski, pierwszy wiceprezes i zastępca Wł. Marciniec, 3 następni wiceprezesi: T. Grunwald, Stef. Wilczyński i Ant. Nowak na Śląsku i 10 członków, wśród tych z Krakowa dyr. Al. Gauze oraz 15 zastępców (z Krakowa Wł. Dziewoński); do Rady Głównej, w której przewodniczącym wybrano ministra R. Hubickiego, wszedł z Krakowa Prof. Dr. K. Rouppert, do Komisji Rozjemczej Janusz Dymek. Za wybitne zasługi na niwie działkowej godność członków honorowych nadał Kongres z aplauzem Dyr. T. Grunwaldowi i Nacz. Wilczyńskiemu. W szeregu wniosków podjęto jako najważniejszy: podjęcie na nowo starań o wydanie ustawy, któraby nadała ramy prawne dla już istniejącej silnej organizacji ogrodów działkowych.

Następny Zjazd Delegatów uchwalono odbyć za dwa lata we Lwowie; — w serdecznych słowach zapraszał na przyszły Zjazd Prezes Lwowskiego Okręgu Związku, p. inż. M. Krykiewicz.

Z uznaniem należy podnieść, że obecny silny rozrost idei działkowej jest rezultatem nie tylko włożonych subwencji Funduszu Pracy i innych, ale i niestrudzonej wytrwałości ludzi dobrej woli, którzy jak dotychczasowy Prezes Centr. Związku, dyr. Marciniec i Gen. Sekretarz Wł. Lubawy — potrafili swoim ciągłym i wytrwałym od lat wysiłkiem zaszczepić i rozwinąć do stanu obecnego znikomą początkowo organizację Ogrodów Działkowych.

W zakończeniu nie można pominąć intensywnej pracy Warszawskiego Komitetu Organizacyjnego, który, w oparciu o daleko idącą życzliwość i pomoc ze strony Ministerstwa Pracy i Opieki Społ. i Funduszu Pracy, jak i Prezydium m. Warszawy, pełnił swe żmudne obowiązki ofiarnie i sprawnie, ułatwiając Delegatom ich zadanie i zapewniając im miłą gościnę (niezamożnym bez kosztów) w stolicy przez 3 dni; zasługuje zatem w pełni na szczere wyrazy uznania i wdzięczności.

Wł. Dziewoński.
Sekr. Okr. Związku

Sadzenie drzewek i krzewów owocowych.

Zbliża się pora sadzenia drzew i krzewów owocowych. Już trzeba pomyśleć o ich zakupnie i przygotowaniu działki pod drzewka. Przedewszystkim rozplanować dokładnie działkę, wyznaczyć miejsce na drzewka i wykopać dołki. Dołki pod drzewka powinny być przygotowane najmniej na tydzień przed sadzeniem, gdyż ziemia pod wpływem warunków atmosferycznych staje się wtedy żyźniejsza. Dołek taki musi mieć przynajmniej 1 m. średnicy i 60 cm. głębokości, jednakże im większy dół, tym lepiej dla drzewka. W miejscu gdzie ma stanąć drzewko, wbijamy kołek, przywiązujemy sznurek i zakreślamy koło dołka. Przyczym mamy tutaj pewność, że drzewka będą posadzone w równych liniach. Przy kopaniu należy składać ziemię wierzchnią na jednę kupkę, zaś ziemię głębszych warstw na drugą. Następnie ziemię wierzchnią miesza się z kompostem i wsypuje się do dołka, tworząc na jego dnie kopczyk.

Gdy liście opadną, a drzewa przestaną ciągnąć soki z ziemi, przystępujemy do właściwego sadzenia. Przedewszystkim musimy pamiętać, aby nie posadzić drzewka ani za głęboko ani za płytko. Należy sadzić tak, aby szyjka korzeniowa była ziemią przykryta. Przy zbyt płytkim posadzeniu korzenie z powodu braku wody usychają i drzewko ginie, zaś przy zbyt głębokim posadzeniu drzewko z powodu braku powietrza dusi się. Ważnym to jest specjalnie na ziemiach ciężkich i zimnych, nieprzewietrzonych, zawierających dużą ilość wody, w tym wypadku należy sadzić raczej płytko.

Sadząc drzewko, należy porozkładać korzenie na kopczyku, zasypać je ziemią, robiąc wierzchni kopczyk a dookoła niego rowek na wodę dla drzewka. Aby drzewko posadzić równo praktykuje się to w ten sposób, że kładzie się na wierzchu jamy w połowie drążek, równając do niego drzewko.

Drzewka karłowe sadzi się w pięciometrowych odstępach, tylko grusze można posadzić co 4 metry.

Sadzenie zaś krzewów jest nieco uproszczone. Wystarczą dołki do 50 cm, poczem wsadza się krzew i korzenie zasypuje ziemią.

Inż. H. Perecka.

Spryskiwanie pomidorów cieczą bordoską w ogrodzie Towarzystwa „Płaszów".

21 i 22 czerwca b. r. pracownik Krakowskiej Stacji Ochrony Roślin T. Kozanecki przeprowadził w ogrodzie Tow. «Płaszów» spryskiwanie 1% cieczą bordoską pomidorów celem zwalczenia chorób pochodzenia grzybkowego. Ogółem zużyto 600 litrów cieczy bordoskiej, którą Stacja O. R. ofiarowała bezinteresownie tut. Towarzystwu, celem zachęcenia działkowców do racjonalnej walki z chorobami i szkodnikami.

Jeżeli weźmiemy pod uwagę, że co roku ludzkość traci tysiące ton produktów, będących przedmiotem najpierwszych potrzeb życiowych, które pochłaniają choroby i szkodniki, to wówczas docenimy należycie doniosłość akcji stacyj ochrony roślin. Zagadnienie to ma specjalne znaczenie dla ogrodnictwa działkowego, albowiem na działce grupuje się masę różnych gatunków roślin, atakowanych przez najrozmaitsze pasorzyty. Dlatego też każde poszczególne Towarzystwo O. Dz. powinno zaopatrzyć się w aparat do spryskiwania i w produkty chemiczne, aby wspólnie na terenie całego ogrodu stosować zwalczanie.

Z pośród chorób występujących na pomidorach, najczęściej spotykamy: Szadź pomidorów *Cladosporium fulvum*, zarazę ziemniaczaną *Phytophtora infestans, Alternaria solani i Septoria lycopersici.* Choroby te występują w postaci szarych nalotów na częściach zielonych naci i owoców pomidorów, hamując rozwój rośliny.

Powyższe spryskiwanie przeprowadzone aparatem Bolsta, uważanym przez Krakowską Stację Ochrony Roślin za najlepszy aparat produkcji polskiej, dało korzystne wyniki i zachęciło działkowców do systematycznego zwalczania w przyszłości chorób i szkodników własnymi środkami. Rośliny spryskane wyróżniały się bowiem zdrowym wyglądem i dorodniejszymi owocami. Ogółem spryskano około 1200 sztuk roślin na 59 działkach ku ogólnemu zadowoleniu.

B. Szulewski.

Co to są ziemniaki rakoodporne

Na Zjeździe Delegatów T. O. D. Woj. Krakowskiego w dniu 23 lutego 1936 r. uchwalono sadzić na ogrodach działkowych wyłącznie rakoodporne ziemniaki. Warunek ten również umieszczono w statucie Okr. Związku. Rak ziemniaczany to niewątpliwie jedna z najgroźniejszych chorób ziemniaków. Powoduje ona znaczne obniżenie plonu, a czasem nawet jego zupełne zniszczenie. Choroba ta może być specjalnie groźna dla Polski, gdzie wiele gospodarstw zajmuje się przeważnie uprawą ziemniaków, a duża ilość ludności odżywia się ziemniakami. Klęsce tej należy zapobiegać wszelkimi sposobami.

Działki nasze, gdzie sadzimy w małej ilości także i ziemniaki, pochodzące przeważnie z różnych niepewnych źródeł, łatwo mogą się zakazić i stać się rozsadnikiem tej choroby na całą okolicę. Choroba ta przenosi się łatwo na inne połacie ziemi wraz z sadzeniakami, kompostem, łupami, nawozem i t. p. Ziemniak dotknięty rakiem tworzy narośle w oczkach, przypominające z początku drobne kalafiorki, które z wiekiem stają się brunatną, gąbczastą masą, która gnije i cuchnie. Narośle te wyrastają nawet wprost na łodygach zamiast bulw pod ziemią, lub nad ziemią. Narośle te powoduje maleńki, niedoszczegalny gołym okiem grzybek, który rozmnaża się bardzo szybko i z gnijących pod ziemią narośli przenosi się na nowe zdrowe ziemniaki. Ziemia taka zostaje zakażo-

na na przeciąg 10 lat, tak że w żadnym wypadku ziemniaków na niej już sadzić nie można.

Zamiast „Early Rose“, zwanych pospolicie Amerykankami lub Janówkami, uprawiajmy na działkach „Najwcześniejsze Bürcknera“, nie ustępujące tamtym ani w smaku ani co do plonu, a nawet wcześniejsze od Janówek. Dla działkowca, który bierze działkę po raz pierwszy do uprawy i, aby ją oczyścić z chwastów, sadzi na niej późnie ziemniaki, możemy polecić szereg odpornych odmian, jak: „Marszałek“, „Kmieć“, „Hetman“, „Rosafolia“, „Jubel“ i t. p.

Uważajmy więc, aby sadzić ziemniaki tylko dostarczone przez Towarzystwo, by naszych działek nie zarazić rakiem. abyśmy się nie stali przyczyną zarażenia tą straszną chorobą naszych gruntów. *Inż. H. Perecka.*

Ziemniaki zarażone rakiem.

Praca na działce w październiku

Październik — to czas zbioru plonów z działki. Zbieramy późniejsze warzywa i owoce, a równocześnie przygotowujemy działkę na rok przyszły. W pierwszym rzędzie zbieramy wszystkie zimowe owoce i delikatniejsze warzywa, jak: pomidory, groch, fasola. Z końcem zaś miesiąca zbieramy kapustę, selery, buraki, marchewkę i t. d., jednakże w czasie ładnej i ciepłej jesieni zbierać je raczej można później, gdyż wcześnie zebrane łatwo gniją i źle się przechowują.

Drzewka owocowe zabezpieczamy

przed szkodnikami, a więc zakładamy opaski lepowe. Krzewy owocowe oczyszczamy z suchych gałęzi, a grunt z chwastów, posypując go nawozem. Drzewa i krzewy wymagają dużej ilości potasu, dlatego dobrze je podsypać solą potasową 40% w ilości 4 kg na ar, lub kainitem w ilości 7 kg na ar. Przystępujemy już do kopania dołów pod drzewka i krzewy, które posadzić można już z końcem miesiąca.

Po zupełnym przeprowadzeniu zbiorów należy przystąpić do przygotowania działki na rok przyszły przez nawiezienie i przekopanie.

Cebulki kwiatowe należy sadzić również w październiku, aby jeszcze przed zimą zakorzeniły się.

Inż. H. Pelecka.

Premiowanie

Celem pobudzenia działkowców do intensywniejszej pracy, a tym samym uzyskania wyższego poziomu uprawy i wyglądu estetycznego ogródków działkowych, przeprowadza Okręgowy Związek premiowanie najlepszych działek na ogrodach działkowych całego Województwa. Prace komisji konkursowych w poszczególnych ogrodach już ukończono z początkiem września b. r. Rozdanie nagród nastąpi w bieżącym miesiącu. Na powyższy cel otrzymał Okr. Związek subwencję z Woj. Biura Funduszu Pracy w kwocie 1.200 zł.

Z działalności Okr. Związku

W miesiącu wrześniu wykonano następujące roboty: dokończono budowę pawilonu na T. O. D. „Dębniki“, dokończono budowę ogrodzenia w Tarnowie, urządzono ogród w Chełmku, w dalszym ciągu prowadzi się roboty melioracyjne w Nowym Targu, rozpoczęto urządzanie dwu ogrodów w Gorlicach,

STATYSTYKA

rozwoju Ogrodów Działkowych na terenie Województwa Krakowskiego w czasie od 2. V. 1933 r. do 15. X. 1937 r.

Rok 1933.

Kraków: 4 ogrody w m. Krakowie, prowadz. przez Miejski Kom. Pom. Bezrob.

	Obszar:	Działek:	Działkowców:
Dębniki	3 ha 12a	70	68
Małe Błonia	1 ha 94a	56	54
Tor Powyścig.	2 ha 30a	69	66
Grzegórzki	3 ha 96a	77	72
Razem:	11 ha 32a	272	260

Rok 1934.

4 T. O. D. — 8 ogrodów

Kraków:	Obszar:	Działek:	Działkowców:
Dębniki	7 ha 70a	191	172
Grzegórzki	7 ha 71a	195	180
Płaszów	4 ha 71a	91	58
Małe Błonia	1 ha 94a	56	54
Tor wyścig.	2 ha 30a	69	69
Tarnów	10 ha —a	241	205
Razem:	34 ha 36a	843	738

Rok 1935.

5 T. O. D. — 10 ogrodów.

Kraków:	Obszar:	Działek:	Działkowców:
Dębniki	8 ha 6a	191	160
Grzegórzki	8 ha 30a	210	207
Płaszów	8 ha 20a	173	149
Tarnów	10 ha —a	241	224
Gorlice	1 ha —a	28	28
Nowy Sącz	— ha 50a	15	15
Chrzanów	2 ha 20a	18	18
Razem:	38 ha 26a	876	801

Rok 1936.

5 T. O. D. — 11 ogrodów.

Kraków:	Obszar:	Działek:	Działkowców:
Dębniki	9 ha 20a	211	115
Grzegórzki	8 ha 31a	202	186
Płaszów	11 ha 70a	220	193
Tarnów	10 ha —a	286	263
Gorlice	1 ha 20a	28	28
Nowy Sącz	— ha 50a	15	15
Chrzanów	2 ha 50a	36	36
Razem:	43 ha 41a	998	836

Rok 1937.

12 T. O. D. — 20 ogrodów

Kraków:	Obszar:	Działek:	Działkowców:
Dębniki	9 ha 20a	211	164
Grzegórzki	8 ha 31a	202	190
Płaszów	16 ha 40a	360	270
Tarnów	14 ha —a	308	269
Gorlice	1 ha 90a	35	35
Nowy Sącz	1 ha 50a	32	32
Chrzanów	2 ha 50a	63	63
„ Osiedle	2 ha —a	28	12
Trzebinia	4 ha —a	102	32
Jaworzno	6 ha —a	112	98
Szczakowa	2 ha —a	60	39
Wadowice	2 ha —a	49	46
Biała	1 ha 50a	32	28
Żywiec	2 ha —a	35	35
Chełmek	2 ha —a	49	49
Razem	75 ha 31a	1·678	1·362

DRUKARNIA BRATN. POM. MED. U. J. W KRAKOWIE